

**MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 21/2004 vp**

**Hallituksen esitys laiksi Liesjärven kansallis-
puiston laajentamisesta**

Ympäristövaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä kesäkuuta 2004 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi Liesjärven kansallispuiston laajentamisesta (HE 109/2004 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi ympäristövaliokuntaan samalla määrännyt, että maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto ympäristövaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- apulaisosastopäällikkö Christian Krogell ja ylitarkastaja Mikko Peltonen, maa- ja metsätalousministeriö

- ylitarkastaja Jukka-Pekka Flander, ympäristöministeriö
- ylijohtaja Pauli Karvinen, Maanmittauslaitos
- apulaisjohtaja Marja-Liisa Hintsanen, Metsähallitus
- puheenjohtaja Valto Mattila, Liesjärven metsästysseura
- apulaistoiminnanjohtaja Jari Pigg, Metsästäjien Keskusjärjestö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Tammelan kunta
- Etelä-Hämeen riistanhoitopiiri

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksen tarkoitus on laajentaa vuonna 1956 perustettua ja vuonna 1982 laajennettua Liesjärven kansallispuistoa liittämällä siihen noin 1 530 hehtaarin suuruiset valtion omistamat alueet. Alue on valtaosin niin sanottua vanhaa valtionmaata. Osa liitettävistä alueista on hankittu valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin. Liesjärven kansallispuisto ja siihen nyt liitettä-

väksi ehdotetut alueet sisältyvät pääosin valtioneuvoston hyväksymään Natura 2000 -verkon Suomen ehdotukseen. Liesjärven kansallispuiston kokonaispinta-ala olisi laajennuksen jälkeen noin 2 200 hehtaaria.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 13 §:n 1 momentin rauhoitussäännöksistä käy ilmi, että kansallispuistossa ja luonnonpuistossa on luontoa muuttava toiminta kielletty. Näillä alueilla ei saa muun ohella pyydystää, tappaa tai hätyyttää luonnonvaraisia selkärangkaisia eläimiä tai hävittää niiden pesiä eikä pyydystää tai kerätä selkärangattomia eläimiä. Lain 14 ja 15 §:ssä on säännökset poikkeuksista rauhoitussäännöksiin (14 §) ja luvanvaraisista poikkeuksista rauhoitussäännöksiin (15 §). Lain 16 §:stä käy lisäksi ilmi, että kansallispuiston ja luonnonpuiston rauhoitussäännöksistä voidaan asetuksella säätää muitakin kuin lain 14 ja 15 §:ssä mainittuja poikkeuksia, jos ne eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Poikkeukset voivat koskea muun muassa oikeutta metsästää.

Luonnonsuojelulain 76 §:n 2 momentin siirtymäsäännöksen mukaan ennen lain voimaantuloa perustettujen luonnonsuojelualueiden perustamissäädökset ja rauhoitussäännökset ovat jääneet voimaan. Liesjärven kansallispuiston rauhoitussäännökset ovat eräistä valtion omistamille alueille perustetuista kansallispuistoista ja luonnonpuistoista 18 päivänä joulukuuta 1981 annetussa asetuksessa (932/1981). Näiden rauhoitussäännösten mukaan metsästys kansallispuistoissa on kielletty. Esityksessä on todettu, että tarvetta asetuksen muuttamiseen ei tässä yhteydessä ole ja että asetuksen rauhoitussäännökset tulisivat jatkossa koskemaan myös nyt laajennuksen kohteena olevaa aluetta. Tätä koskee lakiehdotuksen 2 §:n viittaussäännös esityksessä.

Valiokunta toteaa, että Liesjärven niin kuin myös Helvetinjärven ja Seitsemisen kansallispuistojen laajennuksissa on kyse Natura 2000 -alueiden liittämisestä olemassa oleviin kansallispuistoihin. Laajennusalueet sisältyvät valtioneuvoston 20 päivänä elokuuta 1998 hyväksymään Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotukseen ja valtioneuvoston 8 päivänä toukokuuta 2002 hyväksymään Suomen Natura 2000 -verkoston täydentämisehdotukseen.

Liesjärven kansallispuiston nykyinen pinta-ala on noin 660 hehtaaria, johon laajennuksella liitettäisiin 1 530 hehtaaria. Puiston laajennus-alue koostuu kahdesta valtioneuvoston 20 päivänä elokuuta 1998 tekemän päätöksen mukaisesta Natura 2000 -alueesta, joita on ehdotettu Euroopan yhteisöjen komissiolle luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY, jäljempänä luontodirektiivi, mukaisina SCI-alueina (kohteet FI034401 Liesjärvi sekä FI034408 Tervalamminsuu). Alueilla esiintyy yhteensä yhdeksää luontodirektiivin liitteessä I tarkoitettua luontotyyppiä sekä liitteen II eläinlajeista saukko, liito-orava ja lampisukeltaja. Alueiden sisällyttäminen Natura 2000 -verkostoon ei pääsääntöisesti vaikuta metsästys-oikeuksiin eikä niiden käyttöön, sillä Natura-alueiden suojelun tavoitteena on tiettyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suojelu sekä sellaisten lajeja koskevien häiriöiden estäminen, jotka merkittävällä tavalla vaarantavat lajien suojelutason. Kansallispuistojen laajennusalueet on otettu Natura 2000 -verkostoon SCI-alueiksi pääasiassa niillä esiintyvän metsä-, harju- tai suoluonnon takia. Luontotyyppien suojelu samoin kuin alueella esiintyvien direktiiveläinlajien elinympäristöjen suojelu eivät edellytä metsästyksen täydellistä kieltoa.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että alue on runsaan hirvikannan aluetta Etelä-Hämeen riistanhoitopiirissä. Syksyn 2003 metsästyksen jälkeen riistanhoitopiirin hirvikannan keskitiheydeksi arvioitiin 3,9 hirveä tuhannella hehtaarilla (metsästyspinta-alaan suhteutettuna), Forssan—Tammelan alueen hirvikannan vastaavaksi keskitiheydeksi arvioitiin 4,5 yksilöä. Liesjärven alueella hirviä oli kuitenkin keskimäärin selvästi enemmän kuin 6 yksilöä tuhannella hehtaarilla.

Metsäkeskus Häme-Uusimaan suorittamien vahinkoarvioiden mukaan hirvien aiheuttamat metsävahingot Forssan—Tammelan alueella ovat kasvaneet vuodesta 2001 (14 308 euroa) vuoteen 2003 (33 647 euroa). Siitä huolimatta,

että näinä vuosina on käytännöllisesti katsoen kaikki haetut pyyntiluvat myönnetty, vahingot ovat lisääntyneet. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että alueelle sijoittuu vilkkaasti liikennöityjä teitä (valtatiet 2 ja 10), joilla jo nyt tapahtuu paljon hirvieläinten aiheuttamia liikennevahinkoja. Uuden sorkkaeläintihentymän syntyminen vaikeuttaisi tilannetta. Siten liikenneturvallisuus Forssan—Tammelan alueella heikkenisi entisestään metsästyskiellon myötä.

Keskeistä on, että metsästyskielto lisäisi hirvieläinvahinkoja myös suojelualueen ympäristössä, kun eläimiä siirtyisi niiden metsästysaikana alueelle suojaan metsästyksen häiriöltä. Tämänkaltaisen eläinten hakeutuminen rauhallisemmille alueille on jokasyksyinen ilmiö kaikille metsästyssuorueille. Mikäli metsästys kielletään tai ainoastaan hirven ajo sallitaan, tarkoittaa tämä käytännössä kaikkien hirvieläinten metsästyksen loppumista hyvin laajalla alueella. Näin laajalta alueelta hirvien ajaminen sellaisille alueille maastossa, joissa niitä voitaisiin metsästää, ei onnistu kuin hyvin sattumanvaraisesti. Valtaosaa hivistä ei saataisi lainkaan pois puiston alueelta ajamalla. Pienemmät hirvieläimet (valkohäntäpeura ja metsäkauris) jäisivät hyvin paikallisina eläiminä, jotka oleskelevat pienimmillään vain muutaman hehtaarin suuruisilla alueilla, kokonaan metsästyksen ulkopuolelle. Metsästys on myös lähes ainoa ja tehokkain tapa vähentää hirvieläinten tieliikenteelle, viljelyksille ja taimikoille aiheuttamia vahinkoja.

Valiokunta painottaa myös sitä, että metsästyskielto lopettaisi yhteiskunnassa laajasti luonnonhoidolliseksi tavoitteeksi asetetun ja valtio-

vallankin edistämän pienpetokantojen säätelyn. Erityisen tärkeää on, että maamme vierasperäisiin pienpetokantoihin voidaan vaikuttaa metsästyksellä. Metsästyskiellon vaikutukset olisivat kielteiset niin monille luonnonsuojelulain nojalla rauhoitetuille eläimille kuin myös metsästyslain mukaisille riistaeläimille. Liian voimakkaiden pienpetokantojen vaikutuksista muun muassa lintujen pesintään on eri tahoilla kannettu huolta. Metsästyksen salliminen edistäisikin hirvieläinvahinkojen torjumisen ohella luonnonsuojelun tavoitteiden ja lajiston monimuotoisuuden toteutumista.

Valiokunta katsookin, että kansallispuistoon ei tule asettaa ehdotonta metsästyskieltoa, vaan hirvieläin- ja pienpetokantojen säätelymiseksi metsästys tulee sallia. Metsästyksen järjestäminen voidaan ottaa kattavasti huomioon eri sidosryhmien kanssa käytävissä neuvotteluissa kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmia laadittaessa. Siten metsästystä voidaan ohjata sekä ajallisesti että alueellisesti eri metsästysmuotojen osalta.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta esittää, että ympäristövaliokunta ottaisi asiaa koskevan lausuman mietintöönsä ja edellyttäisi siinä metsästyksen sallimista hirvieläin- ja pienpetokantojen säätelymiseksi Liesjärven kansallispuistossa.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta esittää,

että ympäristövaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

MmVL 21/2004 vp — HE 109/2004 vp

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Sirkka-Liisa Anttila /kesk	Esa Lahtela /sd
vpj.	Harry Wallin /sd	Minna Lintonen /sd
jäs.	Pertti Hemmilä /kok	Eero Lämsä /kesk
	Matti Kauppila /vas	Reijo Paajanen /kok
	Esko Kiviranta /kesk	Erkki Pulliainen /vihr
	Katri Komi /kesk	Kimmo Tiilikainen /kesk
	Risto Kuisma /sd	Pekka Vilkuna /kesk
	Lauri Kähkönen /sd	Lasse Virén /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Emme voi yhtyä valiokunnan enemmistön näkemykseen kansallispuistojen metsästyksen osalta. Perustelemme kantaamme seuraavasti:

1. Liesjärven, Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen laajennukset on tarkoitus toteuttaa osana Euroopan kansallispuistojen ja muiden suojelualueiden toimintaohjelmaa "Parks for Life (Elävät Puistot) 1994—2002". Hankkeen käynnistymisvuonna Suomen suojelualueiden tilasta tehtiin kansainvälinen arviointi. Sen mukaan Suomen eteläiset kansallispuistot ovat pienestä koostaan huolimatta juuri suojelusäästönsä puolesta — päinvastoin kuin Pohjois-Suomen puistot — "oikeita kansallispuistoja". Suojelusäästöksiä ei tämän vuoksi tule lieventää metsästyksen osalta.

2. Kansallispuistojen laajennukset ovat erittäin pieniä verrattuna vaikkapa Pohjois-Suomessa vireillä oleviin Pallas-Ylläksen ja Pyhä-Luoston kansallispuistohankkeisiin. Kansallispuistojen laajennuksia on valmisteltu pitkäjänteisesti vuosikausia. Liesjärven ja Helvetinjärven laajennusalueet on käsitelty ja hyväksytty asianmukaisesti jo vuosia sitten seutukaavojen valmistelun yhteydessä. Metsästyskieltoon laajennusalueilla on siten ollut riittävästi aikaa varautua.

3. Nykyinen luonnonsuojelulainsäädäntö antaa laajat mahdollisuudet hirvenajoon kansallis-

puistossa metsästyksen yhteydessä ja jopa hirttien metsästämiseen, jos kanta kasvaa liian suureksi tai käy vahingolliseksi. Lisäksi luontoon kuuluvan sukkession myötä kansallispuistojenkin metsät vanhenevat ja sopivat yhä huonommin hirtin/hirvieläinten elinympäristöksi. Hirtti- (ja hirvieläin)kannat pienenevät siten kansallispuistoissa vähitellen myös luonnostaan.

4. Suomesta puuttuvat kokonaan vuoristot, jotka esimerkiksi Keski- ja Etelä-Euroopassa ovat vaikeakulkuisuutensa vuoksi muodostuneet monen eläinlajin viimeisiksi turvapaikoiksi. Eläimistön säilyminen siellä voidaan näin jopa turvata ilman suojelualueitakin. Suomessa on maailman tihein metsäautotieverkosto, joten meillä ei ole käytännössä alueita, jotka vaikeakulkuisuutensa vuoksi "jäisivät automaattisesti" metsästyksen ulkopuolelle. Tämän vuoksi suojelualueiden ja niihin liittyvien säästöjen merkitys eläimistön suojelussa korostuu Suomessa. Ne toimivat myös eläimistön luonnollisten kannanvaihteluiden laboratorioina. Todettakoon, että riistanhoidon klassikossa (Aldo Leopold: Game Management, 1933) suorastaan vaaditaan riistanhoidollisesti perustettavaksi sellaisia alueita, joissa metsästyksestä pidättäydytään.

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 2004

Erkki Pulliainen /vihr
Matti Kauppila /vas
Risto Kuisma /sd